

Yhteenveto kaupunkitasoisen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman 2022–2025 tavoitteista ja toimenpiteistä niiden saavuttamiseksi kasvatuksen ja oppimisen toimialalla

Hyväksytty kasvatuksen ja oppimisen toimialan johtoryhmässä 29.11.2022.

Kaupunkitasoinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma:

<https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan%20kaupungin%20tasa-arvo-%20ja%20yhdenvertaisuusty%C3%B6n%20suunnitelma%20strategiakaudelle%202022-2025.pdf>

Luottamushenkilöiden toiminta

(ks. suunnitelman luku 2.1.1)

TAVOITE

Poliittiset luottamushenkilöt edistävät toiminnassaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

TOIMENPITEET

Sitoutuminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen strategiassa ja strategiaan pohjautuvassa päätöksenteossa.

Sitoutuminen on kirjattu kaupunkistrategiaan Vantaan arvojen yhteyteen.

Kaupunginvaltuusto, -hallitus, lautakunnat, nuorisovaltuusto ja vaikuttajatoimielimet saavat tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvää perehdytystä ja koulutusta.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta ja sen ruotsinkielinen jaosto saavat perehdytyksen kuntademokratian palvelualueelta.

Sanoutuminen irti vihapuheesta ja turvallisemman yhteisen tilan varmistaminen Vantaan poliittisten luottamushenkilöiden eettisten periaatteiden avulla.

Eettiset periaatteet esitellään lautakunnalle ja jaostolle em. perehdytyksessä.

Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa

(ks. suunnitelman luku 2.1.2)

TAVOITE

Vantaan kaupunki syventää toiminnallisen tasa-arvotyön tekemistä päätöksenteossaan ja kaikissa palveluissaan.

TOIMENPITEET

Jokainen toimiala ja palvelualue määrittelee omat tärkeimmät tasa-arvotyön kohteensa ja toimensa tämän kaupunkitasoisen suunnitelman perustalta.

Tämä asiakirja on tärkeimpien kohteiden ja toimien määrittely.

Kaikessa strategisessa suunnittelussa ja ohjelmatyössä on velvoite ottaa huomioon tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan strategian mukaan mahdollistamme jokaisen kasvun omaan potentiaaliinsa ja toteutus tapahtuu strategian toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat lähtökohtia tällaisen kasvun toteutumiseksi. Vahvistamme inklusiivista toimintakulttuuria toimialalla.

Vakiinnutamme talousarviotyöhömme sukupuolitietoisien budjetoinnin menetelmän käytön toimialojen vuonna 2021 käynnistämien kohteiden avulla.

Vuoden 2024 talousarvioteksteissä mainitaan jokaisella palvelualueella sukupuolitietoisien budjetoinnin näkökulma. Määrärahojen kohdentamisessa tulee huomioida sukupuolitietoisuus hyödyntäen tiedolla johtamista.

Teemme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoista turvallisuustyötä.

Toimialalla turvallisempi tila liittyy pääasiassa Lapsiystävällinen kunta -työn toimenpiteisiin. Kaikissa päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa otetaan käyttöön turvallisemman tilan periaatteet. Turvallisemman tilan periaatteita otetaan käyttöön kaikissa yksiköissä.

Esitämme väkivalta- ja uhkatilanteiden tilastot sukupuolen mukaan.

Tiedotamme oppilaille ja huoltajille aktiivisesti someturvasta.

Kehitämme henkilöstön valmiuksia tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa, ottaa se puheeksi ja neuvoa sopiviin palveluihin.

Sisällytämme sukupuolinäkökulman tilastoihin, esitysmateriaaleihin ja esityksiin.
Kokoamme sukupuolen huomioivaa tietoa Power Bi -alustalle osana tiedolla johtamista (mm. kouluterveyskysely).

Hyödynnämme hankkeiden tarjoamat mahdollisuudet paremmin.
Hankehakemuksiin ja -suunnitelmiin sisällytetään lähtökohtaisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulma.

Tunnistamme ja huomioimme koronakriisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutukset pandemian hoidossa ja jälleenrakennustyössä.

Koronatilanne sai aikaan oppimis- ja hyvinvointivajeita, jotka saattavat vaikuttaa kauan pandemian jälkeenkin. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten valossa koronapandemia vaikutti erityisesti yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoiden hyvinvointiin. Varsinkin tyttöjen ahdistuneisuus oli lisääntynyt (s.133) [Koronakriisin vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon Suomessa \(valtioneuvosto.fi\)](#).

Tarkastelemme vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksia koronapandemian vaikutusten näkökulmasta (sukupuoli + syntyperä).

Määrittelemme ja käynnistämme sukupuolten eriytymistä lieventäviä toimenpiteitä.
Kasvatuksen ja oppimisen toimialan kaikilla palveluilla on tärkeä rooli koulutuksen ja työelämän eriytymisen lieventämisessä.

Kuntademokratian palvelualue kokoaa kaupunkitasoisen sukupuolten segregaaation lieventämisen suunnitelman, jonka laatimisessa ja toteuttamisessa kasvatuksen ja oppimisen toimiala on mukana. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla sukupuolten segregaaation lieventämisen mahdollisuuksia on mm. TET-harjoittelussa ja TEPPO-toiminnassa. Tasa-arvoa tulee edistää itse TET- ja TEPPO-työssä ja nähdä TET ja TEPPO mahdollisuuksina lieventää sukupuolten eriytymistä laajemminkin viitekehyksessä.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa ja oppilaitoksissa

(ks. suunnitelman luku 2.1.3)

TAVOITE

Vantaan kasvatuksen ja oppimisen toimialan työ on sukupuolitietoista ja tasa-arvoon pyrkivää.

TOIMENPITEET

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla tavoitellaan johtoryhmän tahdon mukaisesti tasa-arvon toimintakulttuuria.

Toimialan johdon vuonna 2021 nimeämä viraston toiminnallinen tasa-arvoryhmä jatkaa työtään strategiakaudella 2022–25.

Koulut ja oppilaitokset siirtyvät lakisääteisten suunnitelmiensa teossa käyttämään yhteistä vantaalaista suunnittelupohjaa.

Lukiot ja ruotsinkielinen perusopetus ovat ottaneet pohjan käyttöön vuonna 2022 ja suomenkielinen perusopetus ottaa pohjan käyttöön keväällä 2023. Laitamme koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat saataville verkkosivuille.

Varhaiskasvatukseen on tulossa lakimuutos, joka velvoittaa yksiköt toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen. Asia työstetään varhaiskasvatuksen palvelualueella uuden lainsäädännön mukaiseksi viipymättä.

Määrällisen ja laadullisen tasa-arvotiedon hankkimista ja hyödyntämistä parannetaan edelleen.

Kokoamme tasa-arvotietoa Power Bi -alustalle.

Sukupuolitietoisen budjetoinnin toimintatavan omaksuminen.

Katso sivulla 2.

Syrjimättömyys sukupuolen perusteella

(ks. suunnitelman luku 2.1.4)

TAVOITE

Tunnistamme sukupuoleen perustuvaa syrjintää, mukaan lukien häirintää ja seksuaalista häirintää, kaikilla työmme osa-alueilla saadaksemme kaikki syrjinnän muodot loppumaan välittömästi.

TOIMENPITEET

Syrjinnän vastaisessa työssämme käsittelemme syrjinnän eri muotoja.

Asia sisällytetään toimialan henkilöstökoulutuksiin yhteistyössä

Rauhankasvatusinstituutin kanssa.

Kuulemme järjestöjä ja teemme niiden kanssa yhteistyötä sukupuoleen perustuvan syrjinnän vastaisessa työssä.

Syvennämme vuoropuhelua mm. Nicehearts ry:n Tyttöjen tilan ja Setlementin Poikien talon kanssa.

Kysymme vastaajien ja tutkittavien kokemuksia syrjinnän eri muodoista kyselyissä ja tutkimuksissa.

Syrjinnästä kysyminen on mahdollista mm. kouluterveyskyselyssä, School Day -kyselyssä sekä pks-lukiokyselyssä.

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy

(ks. suunnitelman luku 2.1.5)

TAVOITE

Ennaltaehkäisemme sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää.

TOIMENPITEET

Sukupuolen moninaisuus sisältyy tasa-arvokoulutuksiimme.

Aihe sisällytetään etenkin Rauhankasvatusinstituutin kanssa tehtäviin koulutuksiin.

Annamme asukkaalle ja asiakkaalle mahdollisuuden määritellä oman sukupuolensa itse.

Mahdollistamme sukupuolen itsemäärittely lasten ja nuorten kanssa työskentelyssä sekä toimialan tekemissä kyselyissä.

Teemme yhteistyötä sateenkaarijärjestöjen kanssa.

Järjestämme koulutuksia ja kerromme muiden tahojen sukupuolisensitiivisistä ja sateenkaarikoulutuksista toimialan henkilöstölle. Osallistumme Vantaa Prideen viettoon, jonka kaupungin osalta koordinoi kaupunkikulttuurin toimiala.

Toiminnallinen yhdenvertaisuustyö: syrjimättömyys

(ks. suunnitelman luku 2.2.1)

TAVOITE

Olemme syrjimättömiä omassa toiminnassamme ja puutumme muiden toteuttamaan syrjintään sitä havaitessamme.

TOIMENPITEET

Teemme yhteistyötä kaupunkiorganisaation sisällä sekä kaupunkina kansallisten viranomaisten sekä valtakunnallisten ja paikallisten yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen

kanssa syrjinnän havaitsemiseksi omassa toiminnassamme.

Omassa organisaatiossa teemme yhteistyötä etenkin kuntademokratian palvelualueen kanssa. Osallistumme kampanjoihin ja hankkeisiin, joissa kehitetään syrjinnän eri muotojen tunnistamista.

Teemme kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -verkoston kanssa edistääksemme lapsioikeusperustaista työtä, jonka yksi kulmakivi on syrjimättömyys.

Parannamme osaamistamme väkivaltaisesta radikalisaatiosta ja ekstremismistä.

Toimialan henkilöstöä osallistuu RAD 1 ja RAD 2 -hankkeisiin ja mahdolliseen RAD III -hankkeeseen. Osallistumme keskusteluun ja toimenpiteisiin kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkökulmasta.

Edistämme antirasistista toimintaa kaikissa palveluissamme.

Koulutamme henkilöstöä etnisen syrjinnän eri muotojen tunnistamiseen ja syrjintään puuttumiseen.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma ohjaa työtämme kaikissa yksiköissä.

Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

(ks. suunnitelman luku 2.2.2)

TAVOITE

Teemme yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointia ja toteutamme yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä kaikissa palveluissamme.

TOIMENPITEET

Yhdenvertaisuuden edistämisen velvoite koskee kaikkia palvelujamme.

Tämä jalkautussuunnitelma käsitellään toimialan kaikilla palvelualueilla ja kunkin palvelualueen johto määrittelee palvelujensa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön keskeiset kohteet, tavat ja foorumit.

Kehitämme digitaalista saavutettavuutta.

Vantaa toteutti 2021–22 viralliseen verkkopalveluunsa (vantaa.fi) kokonaisuudistuksen. Yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista oli saattaa palvelun saavutettavuus digipalvelulaissa edellytetyille tasolle. Tavoitteet saavutettiin, ja saavutettavuuden tilanne sekä tavat antaa saavutettavuuspalautetta on kuvattu sivustolla julkaistussa saavutettavuusselosteessa <https://vantaa.fi/saavutettavuus>. Myös aiemmin erillissivustona toimineen verkkopalvelun sivistysvantaa.fi sisältöjen saavutettavuus on saatu uudistuksen myötä laissa edellytetyille tasolle. Saavutettavuutta monitoroidaan aktiivisesti analytiikkatyökalun tuottaman mittarin avulla. Havaittuja virheitä ja puutteita korjataan jatkuvasti.

Varmistamme Suomen romanien huomioimisen yhdenvertaisuuden edistämässä.
Perusopetuksen edustaja osallistuu Vantaan paikallisromanityöryhmän työhön.

Romanikielen opetus pyritään järjestämään koulussa.

Seuraamme aktiivisesti kansallista työtä, kuten strategioita, ohjelmia ja selvityksiä, ja jalkautamme niiden tietoa kaupunkitasoisesti ja toimialan sisällä. Tietoa ovat esimerkiksi kansallisen lapsistrategian toimeenpano, THL:n Väkiturvaton lapsuus -ohjelma, ITLAn hyvinvointitiedolla johtamisen kehittäminen ja lapsiasiavaltuutetun toimiston työ sekä 2023 alussa julkaistava romanilasten ja -nuorten hyvinvointi -raportti.

Rakennusten ja tilankäytön suunnitteluun otetaan työn alusta saakka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulma.

Näkökulmien sisällyttämisestä on jo kokemusta Mårtendals campus -projektista. Teemme tässä asiassa yhteistyötä muiden toimialojen kanssa kohteissa, joissa on kasvatuksen ja oppimisen toimialan toimintaa.

Teemme yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa yhteistyötä Vantaa-Kerava -hyvinvointialueen kanssa.

Varhaiskasvatus ja neuvola tekevät tiivistä yhteistyötä.

Keskeistä on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusyhteistyön vakiinnuttaminen (varhaiskasvatus, koulujen ja oppilaitosten oppilashuolto- ja hyvinvointityö).

Hyvinvoinnin, terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen toteutetaan (lakisääteisesti) yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden, kuten opiskelualueen palvelujen kanssa.

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

(ks. suunnitelman luku 2.2.3)

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on määritellyt tähän TAVOITTEEN ja TOIMENPITEET:

TAVOITE

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala tekee moniperusteista ja osallistavaa yhdenvertaisuustyötä.

TOIMENPITEET

Kiinnitämme huomiota yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoperusteiden yhteisvaikutuksiin etenkin moninkertaisesti heikomman aseman havaitsemiseksi.

Vahvistamme lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelussa.

Toimiala kuulee nuorisovaltuustoa keskeisten uudistusten valmisteluvaiheessa.

Oppilaiden arviointeja eri kouluissa on yhdenmukaistettu luomalla arviointikriteerit 9. lk ja 6.lk. Seuraamme näiden arviointikriteerien vaikutusta yhdenvertaisen arvioinnin toteutumiseen.

Käytämme opetuslautakunnan hyväksymiä seuloja 2.lk ja 7.lk osaamisen kartoittamiseksi lukemisessa ja matematiikassa. Seulojen avulla voidaan tukea oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada tukea ja kohdentaa tukea sitä eniten tarvitseville oppilaille.

Jalkautamme vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimialan kaikkiin palveluihin.

Huomioimme opetuksessa yhdenvertaisuuteen liittyvät teema- ja liputuspäivät (romanien kansallispäivä, lapsen oikeuksien päivä, ihmisoikeuksien päivä jne.).

Otamme täysimääräisesti käyttöön Opetushallituksen ohjeet uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä.

Kieli- ja kulttuuritietoista ja katsomustietoista pedagogiikkaa edistetään kaikilla palvelualueilla opetussuunnitelman pohjalta.

Varhaiskasvatuksessa huomioidaan moninaiset perheet varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.